

ЗНАЧЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИНІВ

Великий ріст злочинності, розширення її технічних можливостей, сприяють посиленню протидії розкриття і розслідування злочинів. У зв'язку з цим, розвиток криміналістики набуває особливого значення, адже саме їй належить - вивчення, узагальнення, розроблення найбільш ефективних шляхів вирішення проблем практичної спрямованості, що пов'язано із виявленням, розслідуванням та попередженням злочинів.

Проблеми слідчої практики розкриття, розслідування і попередження різних видів злочинів зумовили виникнення окремих криміналістичних методик, важливою складовою яких є криміналістична характеристика злочинів.

Так, необхідною передумовою ефективного розслідування злочинів являється наявність об'єктивної інформації про властивості та якості, що отримані в умовах криміналістичної характеристики злочинів.

Вперше криміналістична характеристика як наукова категорія була запропонована наприкінці 60-х - на початку 70-х років вченим О. Н. Колесніченком і до сьогодні залишається актуальною базовою системою пізнання злочинів, їх різновидів, ознак та специфіки вчинення. Криміналістична характеристика злочину, на думку О. Н. Колесніченка - це система відомостей про криміналістично значимі ознаки злочинів даного виду, яка відображає закономірні зв'язки між ними і слугує побудові та перевірці слідчих версій для вирішення основних завдань розслідування[^], с. 30].

Головною особливістю криміналістичної характеристики, на думку Л.А. Сергеева, є те, що вона - в межах кожного виду злочинів - виділяє ознаки способів, слідів злочинних зв'язків і тому подібне, типових для окремих груп і видів злочинів. Саме вони і є основою для побудови приватних криміналістичних методик.

Питання криміналістичної характеристики злочинів розглядалися у роботах

В.П. Бахіна, П.Д. Біленчука, Р.С. Белкіна, В.К. Весельського,
А. Ф. Волобуєва, В. А. Журавля, А.В. Іщенко, О.М. Колесніченка,
В. О. Коновалової, М. В. Салтєвського, В.Ю. Шепітька, та інших вчених.

Аналіз наукових поглядів щодо структури криміналістичної характеристики злочинів дозволяє виділити основні її елементи: предмет злочинного посягання; обстановка вчинення злочину; механізм вчинення злочину; спосіб вчинення злочину; особа злочинця; особа потерпілого. Враховуючи те, що у кожному конкретному виді злочинів структура

криміналістичної характеристики може конкретизуватися, ми виділили її основні елементи.

Отже, елементи криміналістичної характеристики злочинів нерозривно пов'язані між собою та є взаємозалежними. Тому що, наприклад спосіб вчинення злочину, обставини, при яких було вчинено злочин, сліди, які були залишені злочинцем, особа потерпілого, дає змогу визначити невідомий елемент - особу злочинця.

Відзначимо, що інформація, отримана з аналізу закономірних зв'язків структурних елементів криміналістичної характеристики злочинів, поряд з вихідною інформацією є основою для висування слідчих версій.

Криміналістична характеристика злочинів є важливою науковою самостійною понятійною категорією криміналістики, що має значення як для її загальної теорії, так і для практичної слідчої діяльності й особливо методики розслідування злочинів. Іноді цю характеристику називають типовою інформаційною моделлю злочину, що не міняє сутності цього поняття [2, с.60].

Однозначно можна стверджувати, що від криміналістичної характеристики злочинів залежать всі інші структурні елементи методики розслідування, а також і особливості рекомендацій по успішному виявленню, розслідуванню і розкриттю злочинів.

Зауважимо, що криміналістична характеристика злочинів є основним інформаційним джерелом для побудови й перевірки слідчих версій. «У цьому і тільки в цьому, - наголошує Р. С. Белкін, - полягає практичне значення криміналістичної характеристики» [12, с. 180].

Підсумовуючи все викладене вище, зазначимо, що криміналістична характеристика злочинів є основою для побудови криміналістичної методики, розробки тактичних прийомів, технічних засобів, що використовуються для виявлення та розслідування злочинів, а також має виражену пізнавальну і прогностичну функцію, що сприяє формуванню знань про вчинене суспільно-небезпечне діяння та практичну направленість при здійсненні слідчої та оперативно-розшукової діяльності.

Список використаних джерел:

1. Колесниченко А.Н. Криминалистическая характеристика преступлений / А. Н. Колесниченко // Советская криминалистика. Методика расследования отдельных видов преступлений / под ред. В. К. Лисиченко. - К., 1988. - С. 29-42.
2. Криминалистика : [учебник] / Отв. ред. Н.П. Яблоков. - [3-е изд., перераб. и доп.]. - М. : Юристъ, 2005. - 781 с.